

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 219. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677732560848/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

TILFØJLSER.

I.

Vort fædrene eller svenske rige udmærker sig blandt de øvrige riger på den kristne jord ligesom månen blandt de mindre luer på grund af fire støtter for den kongelige trone: 1. uskyldig fromhed. 2. Uovervindelig tapperhed. 3. Grundfæstet klogskab, lægt for dagen i freds- og krigstid. 4. Uforfærdet retskaffenhed mod de undergivne og trofasthed, uskyldighed, redelighed, tapperhed og klogskab hos de kongelige ministre, borgerlige og i lige måde militære.

II.

Riget forvaltes bedst, hvor fyrsten er en god teolog, i det mindste en praktisk kateket, på samme måde også en udmærket politiker og praktisk jurist samt en uegennyttig og rosværdig økonom eller praktisk familiefader.

III.

Fyrsten foretrækker altid fædrelandets indfødte og skarpsindige borgere, hvad enten de er adelige eller uadelige, således som de har vist sig værdige og velfortjente, frem for de udenlandske og fremmede. Men han tilstår ikke engang fremmede bedragere et sted i fædrelandet, og han tillader heller ikke, at der tildeles dem rigets æresbevisninger, privilegier, embeder, forråd, borge, værdigheder eller kongelig kærlighed.

IV.

I fredstid vil den kloge fyrste lære bøndernes mandkøn at bruge og behandle våben, at følge hærtegn, at holde rækkerne, at fordele sig til fløjene; men at være af det sind, hvis han forbyder almuen at erhverve bøsser (hvad vi svenskere ikke plejer), at de ikke skal ødelægge og fordrive harer og vilde dyr, som skal tjene stormændenes fornøjelser og frådseri, hvad er det andet end at omdanne de fremtidige soldaters hjerter til harehjerter? For jo flere harer du har mødt under jægten i dit rige, des flere haresoldater eller frygtsomme og uvidende soldater

594 aciem educes plures milites leporinos, seu timidos et ignaros. In pace itaque nos ad bellum parabimus, ne adrientem ex improvise hostem excipiamus imparati, neve exoticis semper usuri simus militibus, quibus vix fidere licet.

597 Quocirca nos Succis vernas et indignas nostros Rusticorum filios armis semper assuetos externis semper praeferrimus, vicinorum clade edocti.

600 V.
Ne gloriatur armis accinctus aequè ac discinctus: Fortuna enim Belli (quæ reverenter habenda) anceps est et in horas mutabilis.

603

VI.
Temporis in Bello inutiliter triti et protracti; Proditionum impunitarum; Disciplinæ militaris non excultæ, sed ob nimiam indulgentiam prostratæ; Stipendiorum gregario militi per fûrta Officiariorum subreptorum; vagarum Libidinum et Imprudentiæ Bellicæ fructus et effectus est Pax coacta, turpis, noxia, infamis, et in æternum exitialis.

606

609

VII.
Insignia et Privilegia antiquæ et veræ Nobilitatis non quibuslibet, multò minus iis, qui caput circumferunt tribus Anticyris insanabile, nec impetu coeco, nec quavis de causa tribuantur. Status enim et Ordines Nobilium, Ecclesiasticorum, Studiosorum, Mercatorum non sunt confundendi, sed intra suos limites coarctandi.

612

615

VIII.
In aulis Principum pro uno Veritatis Praecone intrepido innumeri existunt Adulatores dolosi, qui oleum in auriculam Regis instillare norunt, scilicet: Veritas odium parit.

618

621

skal du føre frem til slag. Derfor skal vi berede os til krig i fredstid, for at vi ikke uformodet skal møde den opdukkende fjende uforberedte, og for at vi ikke altid skal benytte fremmede soldater, som man næppe kan stole på. Derfor foretrækker vi svenskere altid vore hjemlige og indfødte landbøsønner, der steds er våbenvante, for de udenlandske, belært af naboernes nederlag.

V.

Lad ikke den, der har omgjordet sig med våben og på samme måde afført sig våben, prale: Thi krigslykken (som skal behandles med ærbødighed) er usikker og foranderlig på timer.

VI.

Frugten og virkningen af unyttigt spildt og forlænget tid under krigen, af ustraffede forræderier, af krigstugt, der ikke er holdt i ære, men tilintetgjort under al for megen eftergivenhed, af sold, der er stjålet fra den menige soldat gennem officerernes tyverier, af løse forbindelser og uklogskab under krig er en tvungen, skændig, skadelig, vanærende og til evig tid ødelæggende fred.

VII.

Den gamle og sande adels udmærkelser og privilegier skal ikke tildeles alle og enhver, langt mindre dem, som går rundt med et hoved, der er ulægeligt med nysærod i tredobbelt portion, hverken i et blindt angreb eller af en hvilken som helst grund. Thi de adeliges, gejstliges, studerendes, købmændenes stilling og stænder bør ikke sammenblandes, men sammentrænges inden for deres grænser.

VIII.

På fyrsternes slotte findes der i stedet for sandhedens uforfædtede herold utallige rænkefulde smigrere, som forstår at dryppe olie i kongens øre, nemlig: sandheden avler had.

IX.

624 In Officio sibi demandato ita se gerat Regnantium quisque,
ut ne Subjectorum omniumque Bonorum diris, suggil-
lationibus atque execrationibus obnoxius male audiat.

X.

627 Princeps, seu Unctus Domini sæpissimè potest esse opti-
mus et inculpatissimus, sed ab Assentatoribus (hominum
630 genere pestilentissimo) atque à suis vice-Reginis fidei et ho-
nestati insensissimis in pejus mutatus, DEO fit inimicus,
Regnoque suo per corruptionem damnosam noxius evadit.

FINIS.

IX.

Enhver af de styrende skal opføre sig således på den post, der er pålagt ham, at han ikke skal være udsat og høre ild for undersåtternes og alle godes besværgelser, forhånelser og forbandelser.

X.

Fyrsten eller Herrens salvede kan som oftest være den bedste og mest uskyldige, men bliver forandret til det værre af smigere (en højst fordervelig slags mennesker) og af hans vicedronninger, der var særdeles ufølsomme over for troskab og hæderlighed, og bliver fjende af Gud og bliver skadelig for sit rige gennem en farlig korruption.

SLUT.